

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ З БІОЛОГІЇ ДЛЯ УЧНІВ 7–9 КЛАСІВ

НУШ • 2026/2027 навчальний рік

Критерії розроблено з урахуванням чинних нормативних документів МОН України, Державного стандарту базової середньої освіти та особливостей оцінювання результатів навчання з біології.

Нормативна основа

- Державний стандарт базової середньої освіти, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 № 898.
- Наказ МОН України від 02.08.2024 № 1093 «Про затвердження рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання» — у частині загальних підходів і критеріїв оцінювання результатів навчання учнів 5–9 класів.
- Наказ МОН України від 14.08.2026 № 1427 «Про затвердження Рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 5–9 класів закладів загальної середньої освіти».
- Лист МОН України від 17.08.2026 № 1/17756-26 «Про інструктивно-методичні рекомендації щодо викладання навчальних предметів / інтегрованих курсів у закладах загальної середньої освіти у 2026/2027 навчальному році».

Примітка щодо наказу № 772. У попередній версії документа наказ МОН від 04.05.2026 № 772 був зазначений як нормативна основа. Під час перевірки офіційного переліку документів МОН я не отримала підтвердження, що саме цей наказ є чинним базовим документом із наведеною у попередньому файлі назвою. Тому для уникнення некоректного нормативного посилання його видалено з переліку нормативної основи.

Загальні положення

- Об'єктом оцінювання є результат навчання учня, а не його особисті якості.
- Оцінювання здійснюється на засадах компетентнісного підходу з урахуванням очікуваних результатів навчання.
- Поточне оцінювання здійснюється за виконану навчальну діяльність відповідно до визначених критеріїв. Учитель самостійно визначає доцільні методи, форми, інструменти та частотність оцінювання.
- Групи результатів можуть використовуватися вчителем як робочий інструмент, але їх обов'язкове зазначення біля кожної поточної оцінки в журналі не вимагається.
- За семестр виставляється одна оцінка з навчального предмета «Біологія» відповідно до чинних рекомендацій МОН.

Критерії оцінювання за 12-бальною шкалою

Рівень / бал	За когнітивними процесами	За навчальною діяльністю	Самостійність	Комунікація та взаємодія	Стійкість / частота вияву
Початковий 1	Розпізнає й називає окремі біологічні об'єкти, явища та процеси; відтворює найпростіші факти й терміни за значної допомоги вчителя.	Виконує найпростіші завдання лише за зразком, детальною інструкцією та значної допомоги вчителя.	Потребує постійної допомоги та покрокового пояснення.	Відчуває значні труднощі у формулюванні думки; спілкується переважно за допомогою вчителя.	Уміння виявляються епізодично; часто припускається помилок.
Початковий 2	Відтворює окремі факти, поняття та ознаки біологічних об'єктів і процесів; розрізняє прості біологічні явища за зразком або допомогою.	Виконує прості навчальні завдання за зразком або з частковою допомогою; відтворює основні поняття.	Більшість завдань виконує за зразком або після часткової допомоги.	За допомогою вчителя висловлює окремі думки; потребує підтримки під час роботи в парі/групі.	Уміння виявляються періодично, переважно в типових ситуаціях.
Початковий 3	Відтворює основний зміст навчального матеріалу; називає характерні ознаки біологічних об'єктів і процесів; встановлює прості зв'язки.	Виконує завдання за інструкцією; правильно застосовує набуті знання та вміння; виконує нескладні практичні/дослідницькі завдання.	Самостійно виконує завдання за зразком у знайомих ситуаціях.	Висловлює прості судження, відповідає на запитання, бере участь у діалозі та спільній діяльності.	Уміння виявляються достатньо часто у знайомих навчальних ситуаціях.
Середній 4	Відтворює окремі біологічні факти, терміни та поняття; розпізнає основні	Виконує завдання за зразком або з допомогою вчителя; виконує прості практичні завдання.	Працює за детальною інструкцією та з постійною допомогою.	Висловлює думки переважно з допомогою вчителя; бере участь у спільній діяльності за пропозицією.	Уміння виявляються епізодично; потребує значної допомоги.

	об'єкти й явища живої природи.				
Середній 5	Розуміє основний зміст матеріалу; називає та описує окремі біологічні об'єкти й процеси; частково встановлює зв'язки.	Виконує завдання за алгоритмом; застосовує знання для типових завдань; частково пояснює результати спостережень.	Виконує завдання за інструкцією та частково самостійно; може виправляти помилки після підказки.	Висловлює власну думку; бере участь у діалозі та обговоренні; співпрацює з однокласниками.	Досить часто демонструє необхідні вміння; виконує типові завдання з незначною допомогою.
Середній 6	Демонструє достатнє володіння основним матеріалом; правильно описує біологічні об'єкти, процеси й явища; встановлює прості причинно-наслідкові зв'язки.	Виконує типові навчальні, практичні та дослідницькі завдання самостійно або з незначною допомогою; застосовує знання у стандартних ситуаціях.	Самостійно виконує завдання за запропонованим алгоритмом.	Відповідає на запитання, веде діалог, працює в групі відповідно до визначених обов'язків.	Уміння виявляються систематично в типових ситуаціях; допускає окремі неточності.
Достатній 7	Самостійно відтворює основну частину матеріалу; використовує термінологію; розкриває суть біологічних понять; порівнює об'єкти та явища.	Виконує репродуктивні й частково пошукові/дослідницькі завдання за алгоритмом або у співпраці; розпізнає проблемні ситуації.	Переважно самостійно виконує завдання за алгоритмом; звертається по допомогу у складних ситуаціях.	Співпрацює в групі; висловлює та аргументує окремі думки.	Уміння виявляються досить часто; допускає неточності.
Достатній 8	Самостійно відтворює матеріал; порівнює біологічні об'єкти, явища й процеси; встановлює причинно-наслідкові зв'язки.	Виконує окремі пошукові, дослідницькі та творчі дії; розв'язує проблемні ситуації відомими способами.	Самостійно визначає свою роль і виконує завдання у груповій дослідницькій діяльності.	Доповнює відповіді однокласників; активно співпрацює під час навчальних завдань.	Уміння виявляються стійко та систематично; відповідає вимогам достатнього рівня.
Достатній 9	Вільно відтворює матеріал; аналізує інформацію; встановлює причинно-наслідкові зв'язки; розв'язує типові біологічні задачі.	Застосовує знання у стандартних і дещо змінених ситуаціях; виправляє помилки; виконує прості біологічні дослідження та пояснює результати.	Самостійно планує та виконує завдання у знайомих ситуаціях; за потреби звертається по консультацію.	Бере участь у дискусіях; виявляє емоційно-ціннісне ставлення до живої природи.	Уміння виявляються регулярно; правильно застосовує знання в різних ситуаціях.
Високий 10	Логічно й усвідомлено відтворює матеріал; розкриває суть біологічних явищ і процесів; порівнює об'єкти з визначенням подібностей та відмінностей.	Аналізує, систематизує, узагальнює, встановлює причинно-наслідкові зв'язки; використовує знання у нестандартних ситуаціях.	Самостійно планує та здійснює дослідницьку діяльність; висуває обґрунтовані припущення/гіпотези.	Аргументовано відстоює позицію в дискусії; презентує результати власної діяльності.	Уміння виявляються систематично; демонструє творчий підхід.
Високий 11	Виявляє міцні й глибокі знання; самостійно аналізує біологічні закономірності; обґрунтовує причинно-наслідкові зв'язки.	Застосовує знання для розв'язання проблемних питань; визначає можливості практичного застосування результатів дослідження.	Повністю самостійний у виконанні завдань; проявляє ініціативу.	Виявляє ціннісне ставлення; бере активну участь у дискусіях і розв'язанні проблемних питань.	Уміння виявляються стабільно; глибоко розуміє матеріал і застосовує знання на практиці.
Високий 12	Виявляє системні знання; усвідомлено використовує їх у стандартних і нестандартних ситуаціях; самостійно аналізує явища й процеси та формує обґрунтовану позицію.	Використовує знання з інших предметів; знаходить і використовує додаткові джерела; виокремлює проблему, визначає шляхи її розв'язання; створює новий продукт.	Повністю самостійний, ініціативний; здатний до самооцінювання та рефлексії.	Аргументує ставлення до різних поглядів; бере участь у дискусіях; приймає обґрунтовані рішення.	Уміння виявляються стабільно на високому рівні; демонструє перенесення знань у нові нестандартні ситуації.

Додаткові положення щодо оцінювання

Академічна доброчесність. Порушення академічної доброчесності під час виконання навчальних завдань розглядається відповідно до законодавства та локальних документів закладу освіти. Оцінювання має відображати фактичний результат навчання учня.

Поведінка та особисті якості. Поведінка, дисциплінованість, старанність, темп роботи та інші особистісні характеристики самі по собі не є підставою для зниження оцінки з біології.

Учні з особливими освітніми потребами. Оцінювання здійснюється з урахуванням особливих освітніх потреб, визначених індивідуальною програмою розвитку та іншими документами, що регулюють організацію інклюзивного навчання.

Формувальне оцінювання. Учитель надає учневі зворотний зв'язок щодо досягнутого результату, визначає сильні сторони та напрями подальшого навчання. Формувальне оцінювання може бути вербальним, рівневим або бальним.

Поточне оцінювання. Поточна оцінка виставляється за виконану навчальну діяльність відповідно до визначених критеріїв. Не кожне завдання та не кожен урок обов'язково оцінюються балом.

Підсумкове оцінювання. Тематичне оцінювання проводиться за потреби. Семестрова оцінка з біології визначається відповідно до чинних рекомендацій МОН та затверджених у закладі освіти підходів.

Документ може бути використаний як локальний робочий інструмент учителя біології та як додаток до рішення педагогічної ради/освітньої програми закладу освіти.